

A STERNBERG-FÉLE SZERELEM KÉRDŐÍV MAGYAR VÁLTOZATA (STLS-H)

ŐRY FANNI¹ – HAPP ZSUZSA¹ – ZSIDÓ ANDRÁS NORBERT¹ –
MESKÓ NORBERT^{1*}

¹Pécsi Tudományegyetem, Pszichológia Intézet, Pécs, Magyarország

E-mail: mesko.norbert@pte.hu

Beérkezett: 2021. április 9. – Elfogadva: 2021. augusztus 4.

Elméleti háttér: A szerelem jelenségének tanulmányozására fejlesztett egyik mérőeszköz a Sternberg-féle Háromszögű Szerelem Kérdőív (STLS), amely a szerelem háromszögelméletén alapszik. Ennek lényege, hogy a szerelem egy komplex érzelem, amely leírható három összetevőjének (az intimitás, a szenvedély, az elköteleződés) sajátos kombinációjaként. A kérdőívet már több mint 25 nyelvre lefordították, és több száz kutatás kiindulópontjává vált.

A kutatás célja: Kutatásunk célja az STLS magyar változatának elkészítése, pszichometriai ellenőrzése és validálása volt.

Módszer: A kutatásban két mintát használtunk, és online kérdőívcsomagokkal végeztünk felmérést. A kérdőív faktorszerkezetének elemzésekor 1305 fő (739 nő és 566 férfi; átlagéletkor = 30,01 év; SD = 10,92; 18–72 év között) adataival dolgoztunk. A validáláskor az előző minta egy része, 465 fő (319 nő és 146 férfi, átlagéletkor 30,4 év; SD = 10,9 év, 18–72 év között) töltötte ki a következő kérdőíveket: Sternberg-féle Trianguláris Szerelem Kérdőív (STLS), kapcsolati elégedettség skála (RAS-H), páros megküzdés kérdőív (DCI-H), szexuális motiváció kérdőív (YSEX?-HSF).

Eredmények: A faktorelemzés megmutatta, hogy a Szerelem Kérdőív magyarra fordított itemei ugyanolyan hármas szerkezetbe illeszkednek, mint az amerikai változatban. A Szerelem Kérdőív mindhárom skálája pozitív irányú, közepes erősségű korrelációt mutat a páros megküzdés kérdőív összesített skáláival, valamint a párkapcsolati elégedettséggel. Ugyanakkor mindhárom szerelem skála csak alacsony vagy értelmezhetetlenül alacsony korrelációt mutat a szexuális motivációval.

Következtetések: A Sternberg-féle Háromszögű Szerelem Kérdőív magyar változata (STLS-H) az eredetivel megegyező faktorszerkezetű, magas belső megbízhatósági mutatókkal rendelkező valid eszköz, amely alkalmas lehet a magyar nyelvű kutatásokban a szerelem mérésére.

Kulcsszavak: Sternberg-féle Szerelem Kérdőív, magyar változat, validálás

* Levelező szerző

ELMÉLETI HÁTTER

A szerelem háromszögmélete

A szerelemről sokáig azt feltételezték, hogy bár egy létező fogalom, de tudományos módszerekkel nem mérhető (Cassepp-Borges és Pasquali, 2012). Ezt a felfogást az 1980-as években megjelent, a bensőséges társas kapcsolatok működése iránt mutatott, gyorsan növekvő tudományos pszichológiai érdeklődés törte meg. Ebből az időszakból származnak a napjainkban is kiindulópontként használt szerelemelméletek (pl. Meskó, 2013). Az egyik legjelentősebb elméletalkotó Robert J. Sternberg, akinek a nevéhez a *szerlem háromszögmélete* kötődik (Sternberg, 1986). Sternberg a szerelem három alkotóelemét határozta meg elméletében, amelyeket metaforikusan egy egyenlő oldalú háromszög oldalaként szemléltetett (Sternberg, 1997; Cassepp-Borges és Pasquali, 2012). Úgy tartotta, hogy a három alkotóelem kombinációival a szerelmi kapcsolatok minden típusa leírható (Hendrick és Hendrick, 1989; Sternberg, 1997).

Sternberg (1986, 1988, 1997) szerint a szerelem felfogható három összetevő együttes működéseként, amelyek egy képzeletbeli egyenlő szárú háromszöget alkotnak. A háromszög természetesen inkább egy metafora, mintsem egy valódi, szabályos geometriai forma. A három komponens az intimitás, a szenvedély és az elköteleződés. Ezek az összetevők megtalálhatók más szerelemelméletekben is, sőt azt találták, hogy az emberek szerelemről alkotott hétköznapi elgondolásai is többek között ezekből vezetik le a szerelem lényegét (Aron és Westbay, 1996). Az intimitás a szerelmi kapcsolat közelségének, kapcsolódásának, kötődésének mértékéről árulkodik (Mikulincer és Shaver, 2019). Az intimitás az én kiterjesztésének eszköze is, amelynek segítségével az egyén érzelmi, kognitív vagy akár spirituálisan képes lehet túllépni önmagán (Aron és Tomlinson, 2019). Az intimitás a szerelem egyfajta érzelmi töltete, amely a párkapcsolatban tapasztalható érzelmi meleget jelenti. Sternberg és Grajek (1984) egy több skálát egybevető klaszteranalízises vizsgálatban azt kapta, hogy az intimitásnak tíz fajtája van (pl. „Vágy a szeretett személy jólétének elérésére”, „A boldogság átélése a szeretett személlyel”, „Bensőséges kommunikáció a szeretett személlyel”).

A szenvedély egy, az érzékek által felfokozott állapot, amely mintegy mozgatórugója a romantikus szerelem kialakulásának. Olyan intenzív izgalmi állapot, amelyben az ember szinte ellenállhatatlan vonzódást él át egy másik egyén iránt (Feybesse és Hatfield, 2019). Egy szerelmi viszonyban ezt gyakran úgy éljük meg, mint a másik individuum fizikai vonzereje által kiváltott vonzalom vagy a szexuális beteljesedés (Hatfield és Rapon, 2006). Ez a szenvedélykomponens alapvetően motivációkból táplálkozik: egyéb olyan forrásokból, amelyek magas aktivitással járnak együtt, és a szerelmi hév kialakulásához vezetnek. A szerelmi kapcsolatokban általában túlsúlyban van a szexuális szükséglet, amely a másikkal való egyesülés vágyában fogalmazódik meg (Sternberg, 2006).

Végül az elköteleződés azt jelenti, hogy rövid távon valaki egy bizonyos partner mellett dönt, hosszú távon pedig azt, hogy fenntartja ezt a szerelmi kapcsolatot (Sternberg, 1986). Ennek a dimenzióknak a két aspektusa, a döntés és az elköteleződés nem szükségszerűen zajlik egyszerre. Például az ember határozhat úgy, hogy szeretni fog valakit anélkül, hogy hosszú távon elköteleződne a kapcsolatban, és elköteleződhet

valaki hosszú távon egy másik ember mellett anélkül, hogy beismerné, hogy szereti az illetőt (Sternberg, 1988). Az elköteleződés az, ami akkor is fenntartja a kapcsolatot, ha éppen nehézségek adódnak, és a felek elbizonytalanodnak afelől, hogy egy adott kapcsolatnak van-e értelme (Peck, 2003). Az elköteleződés mértéke az idő múlásával növekedhet, legalábbis ez a helyzet a jól működő kapcsolatok korai szakaszában. Ha egy kapcsolatban nem növekszik a kölcsönös elköteleződés, az általában felbomlik, és a felek továbblépnek.

Az első komponens (intimitás) az érzelmi, a második (szenvedély) a motivációs, a harmadik (elköteleződés) a kognitív faktor az elméletben (Hendrick és Hendrick, 1989). A három komponens egymástól függetlenül jelenik meg a kapcsolati dinamikában, de az interakciójuk feltárása elengedhetetlen a párkapcsolat működésének megértéséhez. Bár mindhárom összetevő fontos alkotóeleme egy szerelmi kapcsolatnak, fontosságuk eltérő lehet kapcsolatonként, vagy akár egy kapcsolaton belül is változhat jelentőségük az idő múlásával (Sternberg, 1997).

Az STLS-sel végzett kutatások egy részében sajátos nemi különbségek mutatkoznak meg. Lemieux és Hale (1999) 123 nőt és 110 férfit vont be a kutatásba, amelyben az intimitás és az elköteleződés dimenziókban a nők szignifikánsan magasabb pontszámokat adtak. Lemieux és Hale (2000) később 213 házasságban élő egyén bevonásával végzett kutatásukban azt találták, hogy a férfiak szignifikánsan magasabb pontszámot értek el az intimitásban, mint a nők. Ezekben a tanulmányokban megerősítették, hogy az STLS mindhárom komponense szignifikáns prediktora a párkapcsolati elégedettségnek. Ugyanakkor más kutatások nem erősítik meg az STLS-sel mérhető szerelem nemi különbségeit. Sorokowski és munkatársai 25 országban végzett kutatásában, amelyben 7332 résztvevőjének válaszait elemezve nem találtak eltérést nők és férfiak szerelmi pontszámai között egyik dimenzióban sem, de ez a tanulmány is megerősítette, hogy az STLS mindhárom komponense szignifikáns prediktora a párkapcsolati elégedettségnek.

A párkapcsolati elégedettség

A párkapcsolatok keletkezése, működése és felbomlása már régóta központi témája a bensőséges kapcsolatokkal foglalkozó tudományos kutatásoknak. A házasságokban mérhető kapcsolati elégedettség Terman és munkatársai (1938) kutatási beszámolóját követően vált meghatározó kérdéssé a pszichológiai kutatásban. Később Burgess és Cottrell (1939) egy hasonló vizsgálatban számolt be arról, hogy miként jelezhető előre a házasság sikere vagy kudarca. A kezdeti kutatások óta eltelt több mint nyolcvan évben a párkapcsolati elégedettség a romantikus kapcsolatok kutatásának egyik legfontosabb területévé vált (pl. Arriaga, 2001; Avivi, Laurenceau és Carver, 2009; Glenn, 1990; Hendrick, Dicke és Hendrick, 1998; Mattson, Rogge, Johnson, Davidson és Fincham, 2013; Neto és Pinto, 2015; Norton, 1983; Schumm és mtsai, 1986; Trost, 1986). A kutatási eredmények tanúsága szerint a romantikus kapcsolatok néhány sajátos aspektusa, mint például a kommunikáció, az elköteleződés, a szerelem, az intimitás, befolyással lehetnek a kapcsolat minőségének értékelésére (Diener és Lucas, 2000; Myers, 1992; Neto és Pinto, 2015). Azok az emberek, akik elégedettek a romantikus kapcsolatukkal, pozitívan érzékelik az élet más összefüggéseit.

Néhány kutatás azt mutatja, hogy a magasabb szexuális elégedettség jobb minőségű és stabilabb párkapcsolatokkal jár együtt (Sprecher és Cate, 2004). Több tanulmányban is beszámolnak arról, hogy a szexualitás a párkapcsolatok minőségének alapvető alkotóeleme (pl. Byers, 2005; Fallis, Rehman, Woody és Purdon, 2016; Hassebrauck és Fehr, 2002; McNulty, Wenner és Fisher, 2016). Ugyanakkor Birnbaum, Reis, Mikulincer, Gillath és Orpaz (2006) felhívják a figyelmet arra, hogy vannak olyan párok is, akik általában elégedettek a párkapcsolatukkal, de nem elégedettek annak szexuális töltetével, és fordítva (Edwards és Booth, 1994). Ezért valószínűleg vannak olyan párok, akiknél erősebb lehet az összefüggés a szexuális és a párkapcsolati elégedettség között, míg más párok esetében ez az összefüggés kevésbé jellemző.

Több kutatásban is azt találták, hogy a gyermekszám és a házassági elégedettség közötti negatív összefüggés mérhető (pl. Glenn és McLanahan, 1982; Twenge, Campbell és Foster, 2003). A kutatók több tényezővel is magyarázzák ezt furcsa összefüggést: szerepkonfliktus alakul ki az egyénben a szülői és a házastársi szerepei között; a szülők a személyes szabadság korlátozását élik át; a korábbi szexuális élettel összevetve szexuális elégedetlenséget élnek át, és a gyermekvállalás számos pénzügyi költséggel is jár. A gyerekvállalás és a házastársi elégedettség közötti összefüggéssel foglalkozó kutatások azonban egyáltalán nem mutatnak egységes képet. Egy kollektivista kultúrákban végzett vizsgálatok eredményeit az individualista kultúrákban végzettekkel összehasonító metaanalízisben szignifikánsan kisebb negatív hatást találtak a vizsgált változók között az előbbieken, mint az utóbbiakban (Dillon és Beechler, 2010). Ennek ellentmond azonban Nelson és munkatársai (2012) eredménye, akik azt találták, hogy a gyermekes párok a boldogság és az élet értelmének magasabb szintjéről és pozitívabb érzelmekről számoltak be, mint azok, akiknek nem volt gyermekük. White és kollégái (1986) azt találták, hogy sok szülő pozitívnak minősítette a gyermek hatását: a gyermek jelenléte csökkenti annak valószínűségét, hogy a boldogtalanabb házások három éven belül elválnak. Mivel a fenti kutatások eltérő módszertant alkalmaztak, Dobrowolska és munkatársai (2020) kulturális összehasonlító tanulmányukban 33 különböző (individualista és kollektivista értékrendű) ország több mint 7000 résztvevőjének adatait elemezve arra jutottak, hogy nem mérhető szignifikáns összefüggés a gyerekszám és a házastársi elégedettség között.

A párkapcsolati elégedettségben számos kutatásban jellegzetes nemi eltéréseket mértek. Az egyik legelső kutatásban azt találták, hogy a férfiak elégedettebbek lehetnek házasságukkal, mint a nők (Bernard, 1982). Később más kutatások is alátámasztották a párkapcsolati elégedettségnek ezt a nemi mintázatát mind a nyugati (pl. Fowers, 1991; Whiteman, McHale és Crouter, 2007), mind a nem nyugati társadalmakban (pl. Al-Darmaki és mtsai, 2016; Ng, Loy, MohdZain és Cheong, 2013; Rostami, Ghazinour, Nygren és Richter, 2014). Ezek a nemek közti különbségek azonban nem csupán a nemek közötti biológiai eltérésekből adódhatnak, hanem összekapcsolódhatnak egy adott kultúra egyéb jellemzőivel is, különösen a genderszerepekkel, a patriarchális értékrenddel vagy a társadalmi egyenlőtlenségekkel (pl. Kaufman, 2000; Taniguchi és Kaufman, 2014). Újabbán egy 33 kultúrában készített kutatás is megerősítette a párkapcsolati elégedettségben mérhető markáns nemi különbség eredményét (Dobrowolska és mtsai, 2020).

Miért van az, hogy a legtöbb kutatásban a férfiak magasabb párkapcsolati elégedettségéről számolnak be, mint a nők? Az okok összetettek lehetnek. Egy lehetséges magyarázat szerint a háztartási munka és gyermekgondozással kapcsolatos felelősség megoszlásában markáns nemi egyenlőtlenség mutatkozik szinte minden kultúrában. A párkapcsolatok kulturális különbségei mellett továbbra is inkább a nők felelősek a háztartási feladatok túlnyomó többségéért. Ez pedig olyan terhet jelenthet, amely valószínűleg hatással van az életminőségre és a kapcsolatra (Grote és Clark, 2001). Ez azért is tűnik érvényes magyarázatnak, mert egyes kutatások szerint a nők párkapcsolati elégedettsége megemelkedik a háztartási feladatok nemek közötti megosztásával, és akkor, ha a nőknek lehetősége nyílik magasabb státuszhoz vezető feladatok ellátására (pl. Stevens, Kiger és Riley, 2001).

A diádikus stressz és a diádikus coping

Bodenmann (1997, 2000) szerint a páros stressz egy olyan esemény, amely mindkét felet érinti, akár közvetlenül (a partnerekre azonos hatással van a stressz), akár közvetett módon (a stressz egyiküket érinti közvetlenül, és ez a szoros kapcsolat miatt hatással van a másik félre is és a kapcsolatra is). A párok hétköznapi életük során különféle stresszforrásokkal (stresszorokkal) találkoznak, amelyek hatással vannak a családi kommunikációra és a házassági elégedettségre (Bodenmann, Pihet és Kayser, 2006). A legtöbb ember számára a házastársi kapcsolat minősége alapvetően meghatározza az élettel kapcsolatos általános jóllét (well-being) érzését (Hertzog, 2011). Amikor egy pár ilyen stresszorokkal találkozik, a kölcsönös elköteleződés miatt hajlamos mozgósítani a közös pszichológiai erőforrásokat a veszély leküzdése érdekében. A másik érzéseinek, belső állapotának megértése ezért nagyon fontos képesség, amely előfeltétele a stressz kezelésének a közeli kapcsolatokban.

Az élettel való elégedettség egyik legjobb előrejelzője a párkapcsolat minősége, amely összefügg a párkapcsolati stresszrel (Ruvolo, 1998). A páros stressz elleni védekezés szerepet játszik a testi és lelki egészség fenntartásában, az érzelmi jóllét megtartásában és általában a betegségekkel szembeni ellenállásban, valamint a magas munkahelyi teljesítményben (Schmaling és Sher, 2000). A páros megküzdés célja a házastársi elégedettség helyreállítása és a közös működés fenntartása. Ha a párkapcsolatban ez a megküzdési funkció nem hatékony (hibás kognitív és viselkedéses adaptációkat alkalmaznak), az általában erőteljes szorongást vált ki a családtagokban, szélsőséges esetekben pedig a házaspár válásához (az élettársak szakításához), a család széthullásához vezethet (Tesser és Beach, 1998).

A diádikus megküzdés nem kiváltja vagy helyettesíti az egyéni megküzdés folyamatát, hanem a két megküzdési út egyidejűleg funkcionál (Bodenmann, 2005). A közös megküzdésben mindkét fél egyéni jellemzői és motivációi szerepet játszanak, sőt, interakcióba lépnek egymással. A diádikus megküzdés pozitív és negatív formákban is megjelenhet. Pozitívnak tekintjük a másik partner részéről támogató, az átvállalt és a közös megküzdést, negatívnak pedig az ellenséges, az ambivalens és a felületes megküzdési formákat. A támogató és a közös megküzdés előfordul problémafókuszú

és érzelemfókuszú megküzdésként, míg az átvállalt megküzdés jellemzően probléma-fókuszú (Bodenmann, 1997, 2000). A diádikus megküzdés csökkenti a mindennapi stressz negatív hatásait, és a felek egyéni megküzdési képességét is növelheti (Widmer, Cina, Charvoz, Shantinath és Bodenmann, 2005). A sikeres diádikus megküzdés protektív tényező az extradiádikus stressz hatásaival szemben (Merz, Meuwly, Randall és Bodenmann, 2014).

Bodenmann (2000) eredményei szerint a pozitív diádikus megküzdés összefüggést mutatott a magasabb kapcsolati elégedettséggel. Azokra a párokra, akik negatívabb diádikus megküzdésről számoltak be, alacsonyabb párkapcsolati elégedettség volt jellemző, mint azokra a párokra, akiknél pozitívabb diádikus megküzdést mértek. Emellett a diádikus megküzdés a kapcsolat felbomlásának az egyik legerősebb prediktora (Bodenmann és Cina, 2000). Több nemzetközi kutatás eredménye is alátámasztja, hogy az ellenséges vagy ambivalens diádikus megküzdés csökkenti mindkét fél párkapcsolati elégedettségét (pl. Falconier és Kuhn, 2019; Hilpert és mtsai, 2016). Számos tanulmány megerősíti, hogy a kapcsolati elégedettség egyik legfontosabb prediktora a diádikus megküzdés (Bertoni és mtsai, 2007; Falconier, Randall és Bodenmann, 2016; Hilpert és mtsai, 2016).

Martos és munkatársai (2012, 2014) eredményei szerint a párkapcsolati elégedettséggel minden pozitív páros megküzdési mód pozitív irányú összefüggést mutat, a negatív megküzdési módok pedig negatív irányú összefüggésben állnak vele. A kutatók továbbá nemi különbségekről is beszámoltak: mind a nők, mind a férfiak úgy ítélték meg, hogy a nők részéről jellemzőbb a stresszkommunikáció. A nőknél sokkal több tényező korrelált szignifikáns mértékben a párkapcsolati elégedettséggel: a saját stresszkommunikáció, a partner támogató, átvállalt és negatív megküzdése, a közös megküzdés és annak értékelése a férfiak esetében nem, míg a nők esetében erős együtt járást mutatott a párkapcsolati elégedettséggel.

Szexuális motiváció

A szexuális motiváció úgy határozható meg, mint az egyén szexuális érintkezésre való törekvésének oka, amelynek számos fontos következménye van mind a párkapcsolat dinamikájának, mind az egyén mentális egészségének szempontjából (pl. Davis, Shaver és Vernon, 2004; Hatfield, Luckhurst és Rapson, 2010; Impett, Peplau és Gable, 2005; Meston és Buss, 2007). A romantikus kapcsolatok kontextusában a szexuális érintkezések gyakorisága és a szexuális elégedettség fontos mutatója a kapcsolatok általános minőségének (Byers, 2005). A szexuális érintkezések minősége és a párkapcsolati elégedettség közötti szoros kapcsolat azt jelenti, hogy a jó szex a kapcsolatok javításának egyik hatékony eszköze lehet. Ha a párok sikeresen eligazodnak a szexuális kérdésekben, és képesek szoros és intim szexuális kapcsolatot fenntartani kapcsolatuk során, a diádban megerősödhet az elégedettség érzése (Rehman és mtsai, 2011).

A szexuális motivációval foglalkozó kutatások sajátos nemi különbségeket tártak fel. Például Leigh (1989) megállapította, hogy a nők és a férfiak szexuális motivációja különbözik egymástól: előbbiek inkább az érzelmi, utóbbiak inkább a fizikai motí-

vumokra helyezték a hangsúlyt. Ezek egybecsengenek más kutatások eredményeivel (pl. Meston és Buss, 2007; Denney, Field és Quadagno, 1984). Klusmann (2002) 1865 fő fiatal felnőtt adatait elemezte, és arra volt kíváncsi, hogy a párkapcsolat időtartamával miként változik a szexuális motiváció. Azt találta, hogy a párkapcsolat előrehaladtával a nőknél és a férfiaknál is csökkent a szexuális aktivitás és a szexuális elégedettség. A szexuális vágy azonban csak a nőknél csökkent, a férfiaknál továbbra is fennmaradt. Továbbá, a szexuális gyengédség iránti vágy a férfiaknál csökkent, míg nők esetében növekedett. Buss (2006) szerint a nők azért preferálják jobban a szexet egy elkötelezett kapcsolatban (mint a férfiak), és ezért fontosabb számukra, hogy a szex összefüggésben legyen az egymás iránti bensőséges érzésekkel, mert a szerelemnek ezek a megnyilvánulásai jelzik ezt az elköteleződést. Ezt az elméletet támasztották alá azok az eredmények is, amelyek arra utalnak, hogy az érzelmi bevonódás nélküli szex erősebb motiváció volt a férfiak számára, mint a nők számára (Meston és Buss, 2007).

Meskó és munkatársai (2016) ugyanazon módszertant alkalmazva, mint Meston és Buss (2007), három részből álló kutatást végeztek egy magyar mintán, amelyek megerősítik a szexuális motiváció egyetemes sokféleségével kapcsolatos korábbi megállapításokat. A faktorszerkezet hasonlóságai és különbségei mellett Meskó és kollégái (2016) fontos összefüggéseket találtak a szexuális motiváció és az életkor, a nem, a személyiség és a párválasztási stratégia között. Például a szexuális érintkezéshez vezető okok száma általában magasabb a fiataloknál, mint az idősebb résztvevők esetében. A férfiakra az újdonságkereséssel és a hűtlenséggel összefüggő szexuális motiváció jellemzőbb, mint a nőkre. A nőkre viszont a párkapcsolat iránti elkötelezettség és párjuk megtartása miatti szexuális motiváció jellemzőbb, mint a férfiakra. Az extravertió és a neuroticizmus személyiségdimenziók pozitívan korrelálnak a magasabb szexuális motivációval, és a rövid távú párválasztási stratégiát folytatók változatosabb szexuális motivációkról számolnak be, mint akik hosszú távú elkötelezett kapcsolatokban érdekeltek. Ezek az eredmények egybecsengenek azokkal a korábbi kutatási tapasztalatokkal, amelyek összekapcsolják a szexuális motivációban mérhető egyéni különbségeket a nemenként és életkoronként eltérő szaporodásbiológiai és pszichológiai sajátosságokkal (pl. Meston és Buss, 2007; Meston, Hamilton és Harte, 2009; Gouvernet, Combaluzier, Sebbe és Rezrazi, 2017; Kennair, Grøntvedt, Mehmetoglu, Perilloux, és Buss, 2015; Whalen, 1966).

A vizsgálat célja

Mivel a Sternberg-féle Szerelem Kérdőív magyarul még nem jelent meg, jelen vizsgálatunk célja a magyar változat létrehozása és pszichometriai elemzése, valamint validálása volt. A korábbi nemzetközi kutatások eredményei szerint hasznos és jól működő kérdőívről van szó, amely fontos mérőeszköz lehetne a magyar nyelvű kutatásokban.

A kutatás első részében, amelyben a faktorstruktúra meghatározására helyeztük a fókuszot, feltételeztük, hogy a 3 faktoros struktúra a kérdőív magyar változatára is illeszkedni fog. Ezzel a magyar párok érzelmi működésének egy fontos aspektusa válik nemzetközi viszonylatban is összehasonlíthatóvá.

A kutatás második felében feltételeztük, hogy a Sternberg-féle Szerelem Kérdőív 3 skálája összefügg a párkapcsolati működést jellemző egyéb változókkal, a párkapcsolati elégedettséggel, a páros megküzdéssel és a szexuális motivációval.

A faktorstruktúra elemzése és a külső validálás mellett fontosnak tartottuk, hogy ellenőrizzük a Szerelem Kérdőív magyar változatában mérhető esetleges nemi eltéréseket is. Az STLS-t alkalmazó korábbi kutatások vegyes képet tártak fel arról, hogy mérhető-e nemi különbség a szerelemben, ezért kutatásunk egyik célja volt választ kapni erre a kérdésre is. Ez azért is központi jelentőségű, mert a párkapcsolatokkal összefüggő pszichológiai működés legtöbb területén alapvető nemi különbségeket találtak korábban (ld. az elméleti bevezetőben pl. a párkapcsolati elégedettség, a szexuális motiváció és a páros megküzdés ismertetését).

MÓDSZER

Résztevők

1. minta

A faktorelemzést 1305 fős minta válaszai alapján készítettük el. A vizsgálati személyek 56,63%-a (739 fő) nő és 43,37%-a (566 fő) férfi volt. A minta átlagéletkora 30,01 év volt (SD = 10,92, min = 18 év, max = 72 év). A vizsgálatban részt vevők 97,78%-a, azaz 1276 fő valamilyen formában párkapcsolatban élt (695 fő párkapcsolatban élt, 219 fő együttéléstről számolt be és 362 fő nyilatkozta, hogy házas) a kitöltés időpontjában. A maradék 2,22%, azaz 29 fő nem rendelkezett párkapcsolattal a kitöltés időpontjában. A faktorelemzéshez felhasznált 1. minta két különböző kutatásból állt össze. Az egyik egy nemzetközi vizsgálat magyar almintája volt (Sorokowski és mtsai, 2021), a másik pedig kifejezetten a kérdőív validálásának céljából készített kutatás, amely a második mintát jelenti. Minkét esetben nem egyetemista személyeket vontunk be a vizsgálatba, hanem közösségi weboldalakon toboroztunk felnőtt korú résztvevőket.

2. minta

A kérdőív validálásához használt kérdőívcsomagot összesen 465 fő töltötte ki. A vizsgálati személyek 68,6%-a nő (319 fő) és 31,4%-a férfi (146 fő) volt. A minta átlagéletkora 30,4 év (SD = 10,9 év, min = 18 év, max = 72 év) volt. A nők átlagosan fiatalabbak (M = 28,9 év, SD = 9,5 év, min = 18 év, max = 64 év) voltak, mint a férfiak (M = 33,6 év, SD = 12,9 év, min = 18 év, max = 72 év) vizsgálati személyek. A válaszadók 63%-a rendelkezett felsőfokú végzettséggel. A döntő többség, azaz 92,7% tartós párkapcsolatban élt valamilyen formában (együtt járás, együttélés, házasság). 456 főnek (98%) már része volt szexuális aktusban eddigi élete során, de gyermeke csak 126 főnek volt. A válás tekintetében pedig a minta 53,8%-a katolikusnak vallotta magát.

Etikai vonatkozások

Az első mintához tartozó nemzetközi kutatás etikai engedélyét a Wroclawi Egyetem (Lengyelország) Pszichológia Intézetének Kutatásetikai Bizottsága adta ki 2018-ban. A második mintához tartozó vizsgálatot az Egyesített Pszichológiai Kutatásetikai Bizottság hagyta jóvá (engedélyszám: 2017/21). A kutatásokat a vizsgálatvezetők a Helsinkii Nyilatkozat (WHO, 2001) etikai alapelveivel összhangban tervezték meg és hajtották végre. Ennek megfelelően a kérdőíveket csak azok a 18 éven felüli személyek tölthették ki, akik a kitöltés előtt írásos informált beleegyezésüket adták a részvételhez. A kérdőívek kitöltése önkéntesen és névtelenül történt.

Eljárás

Faktorstruktúra meghatározása

A faktorelemzés az 1. mintán történt. Ebben a részben egy rövid, fókuszált kérdőívet alkalmaztunk. A kérdőív néhány demográfiai kérdésből és a Trianguláris Szerelem Kérdőív magyar változatából (lásd 1. melléklet) állt csupán. Az adatgyűjtést online végeztük.

Validálás

A validálás a 2. mintán történt. Ebben az esetben már egy hosszabb kérdőívcsomagot alkalmaztunk, amellyel szintén online végeztük az adatgyűjtést. A kérdőívcsomag néhány demográfiai kérdésen kívül 4 kérdőívet tartalmazott. Ezekkel a kérdőívekkel a párkapcsolati elégedettséget, a párok stresszel való közös megküzdését és a szexuális aktus létesítése mögött álló motivációt mértük. A demográfiai kérdések keretein belül kíváncsiak voltunk a kitöltők nemére, életkorára, legmagasabb iskolai végzettségére, szexuális tapasztalataikra, jelenlegi párkapcsolati státuszukra, gyermekeik számára és vallási beállítottságukra.

A validáláshoz használt kérdőívek

Sternberg-féle Szerelem Kérdőív (STLS)

A Sternberg-féle Háromszögű Szerelem Kérdőív 45 tételes verzióját (STLS; Sternberg, 1997) tételenként lefordítottuk magyarra, és a standard visszafordítás szabályai szerint (Sechrest, Fay és Zaidi, 1972) angolra, majd a két változatot egybevetve megkaptuk a végleges szöveget. Mindhárom faktorhoz 15-15 tétel tartozik. Az egyes állításokat úgy fogalmazták meg, hogy a szabadon hagyott részbe a kitöltőnek a partnere nevét kell behelyettesítenie. Az intimitással összefüggő állítások esetében ez például a következő lehet: „Jelentős érzelmi támogatást nyújtok ___-nak.” A szenvedéllyel kapcsolatos faktor mintatétele: „Számomra nincs fontosabb, mint a kapcsolatom ____ -val.” Az

elköteleződés faktor mintaeleme: „ _____ -val való kapcsolatomat állandónak látom.” A résztvevők azt az instrukciót kapták, hogy értékeljék egyetértésüket minden állítással egy Likert-típusú skálán, amelyen az 1 = egyáltalán nem értek egyet és a 9 = teljes mértékben egyetértek. A kérdőív belső megbízhatósági mutatóit a 2. táblázat tartalmazza.

Kapcsolati elégedettség skála (RAS-H)

A párkapcsolati elégedettség skála magyar változata (RAS-H; Martos és mtsai, 2014) 8 tételt tartalmaz. Az állítások közül öt pozitív (pl. 1. Mennyire felel meg partnere az Ön igényeinek?) és két negatív megfogalmazású kérdés (pl. 4. Milyen gyakran gondol arra, hogy bár el se kezdte volna ezt a kapcsolatot?) segítségével kaphatunk képet a párkapcsolati elégedettség mértékéről. A kérdőív eredeti változatához képest a magyar adaptációba Martos és munkatársai (2014) egy 8., kiegészítő kérdést is beillesztettek, amellyel a párkapcsolatok alapvetően fontos szexualitás dimenziójáról szerettek volna képet kapni a kérdőívben (Mennyire találja kielégítőnek a szexuális kapcsolatukat?). A résztvevőknek arról kell számot adniuk a kitöltés során, hogy mennyire jellemzőek rájuk a kérdőív állításai. A kitöltők egy-egy ötfokozatú Likert-típusú skálán (1 = kevéssé jellemző, 5 = nagyon jellemző) tudnak válaszolni az egyes állításokra. A kérdőív összesített pontszámát úgy számítjuk ki, hogy a negatívan megfogalmazott kérdések pontozását vissza kell fordítani, és az így kapott tételek pontszámait lehet összeadni. A kitöltők párkapcsolati elégedettségének mértéke így 8 és 40 pont közötti intervallumba eshet. Minél magasabb pontot ér el egy résztvevő a kérdőívben, annál elégedettebb a párkapcsolatával. A kérdőív belső megbízhatósági mutatóit a 2. táblázat tartalmazza.

Páros Megküzdés Kérdőív (DCI-H)

A 37 tételes páros megküzdés kérdőív magyar változata (DCI-H; Martos és mtsai, 2012) a párkapcsolati stresszel való megküzdés különböző típusainak értékelésére szolgáló önkitöltős eszköz. A kérdőív alapvetően két irányból közelít a megküzdés pszichológiai működésének méréséhez: az egyik az egyén önészlelt működése („Mit tesz Ön, ha feszültnek, túlterheltnak érzi magát?”), a másik a partner észlelése („Hogyan reagál a párja, ha Ön a tudomására hozza, hogy nagyon feszültnek érzi magát?”). A tételek megválaszolása 5 pontos Likert-típusú skálán történik, 1-től (nagyon ritkán) 5-ig (nagyon gyakran). Jelen tanulmányban a kérdőív értékelésének a legelterjedtebb gyakorlathoz fordultunk, és a négy összesített diádikus megküzdési alskálát használtuk. A *Saját páros megküzdés* olyan folyamatokra utal, amelyek során az egyén a probléma megoldására összpontosító stratégiát alkalmazza, hogy megküzdjenek a párkapcsolati stresszhelyzettel. Mintaállítás ehhez az alskálához: „Kimutatom a páromnak, hogy túlterhelt vagyok, és rosszul érzem magam a bőrömben.” A *Partner páros megküzdése* egy olyan folyamat, amely a partner érzéseinek észleléséből és megértéséből, majd a rá adott közös válaszból áll. Ez azt is jelentheti, hogy a partner átveszi a társától a megterhelő feladatokat vagy tevékenységeket. Mintaállítás ehhez az alskálához: „Nyíltan megmondja, ha feszült, és arra van szüksége, hogy érzelmileg támogassam.” A *Negatív aspektusok* olyan támogató törekvésekre utal, amely ellenséges, ambivalens vagy szte-

reotip elemeket tartalmaz, mint pl. a támogatás mellett a partner egyidejű kritikája. Mintaállítás ehhez az alskálához: „Segítek ugyan neki, de vonakodva teszem, és úgy gondolom, hogy jobban is megoldhatná a problémáit.” A *pozitív aspektusok* olyan érzelmi vagy problémaorientált támogatási formák, amelyekben az egyén nem veszi át a megküzdési folyamatot a partnertől, de támogatja a probléma elemzésében a partner megküzdési képességeit, pl. empátikus, érzelempőzpontú megértés vagy probléma-központú segítség révén. Mintaállítás ehhez az alskálához: „Megpróbálom a párommal együtt tárgyilagosan elemezni a helyzetet, és próbálom őt segíteni a probléma megértésében és megoldásában.” A kérdőív belső megbízhatósági mutatóit a 2. táblázat tartalmazza.

Szexuális Motiváció Kérdőív (YSEX?-HSF)

Az eredeti kérdőív Meston és Buss (2007) nevéhez fűződik, amely alapján Meskó, Szatmári és Láng (2016) hozták létre a kérdőív rövidített magyar változatát. Ez a változat 73 ítemet tartalmaz, amelyek 3 főfaktorba és 24 alfaktorba rendeződtek. A korrelációs elemzés során azonban csak a három főfaktor mutatóit szokták számolni, amelyek a Személyes célok elérése, a Kapcsolati okok és a Szex mint megküzdés. A válaszaadónak 5-fokú Likert-típusú skálán kell megítélniük, hogy az egyes szexuális érintkezéshez vezető okok milyen gyakran játszottak szerepet a saját szexuális életükben: 1 = Egyáltalán nincs ilyen szexuális tapasztalatom; 2 = Van néhány ilyen szexuális tapasztalatom; 3 = Jó pár ilyen szexuális tapasztalatom van; 4 = Elég sok ilyen szexuális tapasztalatom van; 5 = Nagyon sok ilyen szexuális tapasztalatom van. A kérdőív belső megbízhatósági mutatóit a 2. táblázat tartalmazza.

Alkalmazott statisztikai eljárás

Faktorstruktúra meghatározása

A Shapiro–Wilk-teszt alapján a pontszámok eloszlása egy esetben sem volt normálisnak tekinthető (minden p érték kisebb volt, mint 0,001), így ordinális adatokként kezeltük a változókat. Megerősítő faktorelemzést végeztünk a JASP program CFA (Confirmatory Factor Analysis) moduljával, amely során a DWLS (diagonally weighted least squares) becslési módszert használtuk a nem normális eloszlásra való tekintettel (Li, 2016). A modell elfogadása a következő cutoffok mellett történt: CFI (Comparative Fit Index), TLI (Tucker-Lewis Index) és GFI (Goodness of fit index) értékek mint relatív illeszkedési mutatók, illetve χ^2 -négyzet-próba, RMSEA (Root mean square error of approximation) és SRMR (Square root mean square residual) mint abszolút illeszkedési mutatók. A megfelelő modellilleszkedés határértékei a legalább 0,95-ös CFI és TLI értékek, a 3 alatti χ^2 -négyzet-próba érték (Hu és Bentler, 1998), illetve a legfeljebb 0,08-as RMSEA és SRMR értékek voltak (Browne és Cudeck, 1992). Továbbá a nemi eltéréseket Mann–Whitney U teszttel vizsgáltuk.

Validálás

A Shapiro–Wilk-tesztek alapján a változókat ebben az esetben is ordinális adatokként kellett kezelnünk (minden p érték $< 0,001$). A skálák közötti együtt járáások feltérképezésére Spearman-korrelációt alkalmaztunk, amely korrelációs együttjárási megbízhatóságát Benjamini–Hochberg-korrekcióvizsgálattal ellenőriztük a hamis felfedezési arány csökkentése céljából (Benjamini és Hochberg, 1995).

Az adatok statisztikai elemzését mindkét esetben az IBM SPSS Statistics 22.0 programcsomaggal, illetve a JASP 0.13.1.0 verziószámú programmal végeztük.

EREDMÉNYEK

Faktorstruktúra meghatározása

A tesztelt modell jól illeszkedett az adatokra ($\chi^2[df = 942] = 1196,884$, $p < 0,001$; $\chi^2 / df = 1,271$; CFI = 0,998; TLI = 0,998; RMSEA = 0,014, 90%CI = [0,012–0,017]; SRMR = 0,053).

A korábbi kutatásokban használt modell tehát a mi adatainkra is megfelelően illeszkedett. A 3 faktor (Intimitás, Szenvedély, Elköteleződés) megbízhatóan mért a reliabilitásmutatók szerint, amelyekhez tartozó Cronbach- α -értékeket a faktorok előbbi sorrendjének megfelelően sorolunk fel: 0,945, 0,951, 0,969. A magyar változat egyes itemeinek eloszlása összhangban volt az eredeti verzióban tapasztalt eloszlásokkal. A faktorok közötti kovariancia a következők szerint alakult: Intimitás – Szenvedély $r = 0,8$, $p < 0,001$; Intimitás – Elköteleződés $r = 0,824$, $p < 0,001$; Szenvedély – Elköteleződés $r = 0,816$, $p < 0,001$. (A faktorok töltését tartalmazza a 2. melléklet.)

Mann–Whitney-próbával vizsgáltuk, hogy a szerelem különböző aspektusainak érvényesülésében van-e különbség a nők és a férfiak között. Egyik esetben sem találtunk szignifikáns eltérést a két nem értékelésében. Az Intimitás esetén $U = 201816$, $p = 0,277$; a Szenvedély skálánál $U = 212475$, $p = 0,621$; míg az Elköteleződés esetén $U = 206407,5$, $p = 0,684$ volt. Az egyes faktorokra vonatkozó pontszámok átlagát és szórását az 1. táblázatban tüntettük fel nemi bontásban, továbbá korábbi kutatásból (Chojnacki és Walsh, 1990) származó adatokat is közöltünk az összehasonlíthatóság érdekében.

1. táblázat. A Sternberg-féle Szerelem Kérdőív faktoraira vonatkozó átlagos pontszámok és szórások nemi bontásban a saját ($N = 1305$), illetve egy korábbi amerikai kutatás ($N = 90$) alapján

	STLS-H (1305 fő)				STLS (90 fő)			
	Nők (739 fő)		Férfiak (566 fő)		Nők (45 fő)		Férfiak (45 fő)	
	átlag	szórás	átlag	szórás	átlag	szórás	átlag	szórás
Intimitás	7,93	1,48	7,82	1,46	8,03	1,05	7,51	1,21
Szenvedély	7,44	2,03	7,74	1,92	8,27	0,81	7,98	0,95
Elköteleződés	8,35	1,69	8,24	1,71	7,84	0,97	7,47	1,07

Validálás

Az egyes kérdőívek skáláinak megbízhatóságát reliabilitásvizsgálattal teszteltük (lásd 2. táblázat), amely alapján elmondható, hogy mindegyik skála megbízhatóan mért.

2. táblázat. A validálásban használt kérdőívek belső megbízhatósági mutatói (N = 465)

Kérdőív	Skála neve	Cronbach-alfa
Páros Megküzdés Kérdőív (DCI-H)	Saját megküzdés	0,803
	Partner megküzdése	0,878
	Negatív aspektusok	0,795
	Pozitív aspektusok	0,911
	Összpontszám	0,915
Párkapcsolati Elégedettség Kérdőív (RAS-H)		0,896
Sternberg-féle Szerelem Kérdőív (STLS-H)	Intimitás	0,951
	Szenvedély	0,959
	Elköteleződés	0,968
Szexuális Motiváció Kérdőív (YSEX?-HSF)	Személyes célok elérése	0,903
	Kapcsolati okok	0,923
	Szex mint megküzdés	0,893

A Spearman-korrelációs elemzések szerint a szerelem 3 komponense szignifikánsan együtt jár a páros megküzdéssel. A páros megküzdés 5 összesítő skálája és a szerelem 3 komponense között minden esetben legalább közepesen erős kapcsolatról beszélhetünk. Mindhárom Sternberg-féle faktor pozitívan korrelál a pozitív diádikus megküzdéssel és negatívan a negatív diádikus megküzdéssel. Vagyis az intimitás, a szenvedély és az elköteleződés magasabb mértéke a támogató és az együttműködő megküzdéssel jár együtt, és az ellenséges, ambivalens és felületes megküzdési formák kevésbé jellemzők a sternbergi dimenziók magas értékei mellett (lásd 3. táblázat).

3. táblázat. A szerelem és a páros megküzdés közötti Spearman-féle korrelációk (N = 465)

	DCI-H Saját megküzdés	DCI-H Partner megküzdése	DCI-H Negatív megküzdés	DCI-H Pozitív megküzdés	DCI-H összpont- szám
STLS-H Intimitás	0,570***	0,689***	-0,548***	0,714***	0,734***
STLS-H Szenvedély	0,348***	0,462***	-0,339***	0,516***	0,506***
STLS-H Elköteleződés	0,419***	0,465***	-0,356***	0,499***	0,512***

Megjegyzés: *** = $p < 0,001$; STLS-H = Sternberg-féle Szerelem Kérdőív; DCI-H = Diádikus megküzdés kérdőív

Szintén Spearman-korrelációk alapján elmondhatjuk, hogy a szerelem 3 komponense pozitív, erős összefüggést mutat a párkapcsolati elégedettséggel (RAS). A szexuális motivációkkal is szignifikánsan összefügg, azonban ezek a korrelációk együttthatók nagyon gyengék. Csak a Kapcsolati okok skála esetén pozitív ez a kapcsolat, a „Miért szexelnek az emberek?” kérdőív (YSEX?-HSF) másik 2 skálája esetén negatív a kapcsolat (lásd 4. táblázat). Három korrelációs érték van ezek közül, amelyek elfogadható erősségűek (0,2 feletti a korrelációs együtttható; Ferguson, 2009). Nagyobb mértékű elköteleződés mellett a szexuális motivációk között kevesebb az olyan, ami különböző személyes célok elérését szolgálja, ugyanakkor több kapcsolati ok áll a szexualitás hátterében. Magasabb szenvedély mellett szintén inkább a kapcsolati okok dominálnak a szexuális motivációs források között.

4. táblázat. A szerelem, a párkapcsolati elégedettség és a szexuális motiváció közötti Spearman-féle korrelációk (N = 465)

	RAS-H	YSEX?-HSF Személyes célok elérése	YSEX?-HSF Kapcsolati okok	YSEX?-HSF Szex mint meg- küzdés
STLS-H Intimitás	0,744***	-0,120**	0,179***	-0,156***
STLS-H Szendvedély	0,652***	-0,106*	0,298***	-0,055
STLS-H Elköteleződés	0,697***	-0,211***	0,218***	-0,169***

Megjegyzés: * = $p < 0,05$; ** = $p < 0,01$ *** = $p < 0,001$; STLS-H = Sternberg-féle Szerelem Kérdőív; RAS-H = Rosenberg-féle párkapcsolati elégedettség kérdőív; YSEX?-HSF = szexuális motiváció kérdőív

MEGVITATÁS

Faktorstruktúra meghatározása

Alapvető célunk volt, hogy létrehozzuk a Sternberg-féle Szerelem Kérdőív magyar változatát. Jelen kutatás alapján elmondható, hogy sikerült egy olyan mérőeszközt kialakítani, amely megbízhatóan térképezi fel a párkapcsolatokban fellelhető szerelmi dinamika alapvető komponenseit. A magyar nyelvű változat esetén is használható a hármas faktorstruktúra (intimitás, szenvedély, elköteleződés), ami egybecseng a többi nemzetközi kutatás tapasztalataival (lásd Engel, Olson és Patrick, 2002; Hendrick és Hendrick, 1989; Sternberg, 1997; Sorokowski és mtsai, 2021).

Az Intimitás skála az egyedüli, amely nem kiváló illeszkedést mutat. Ez azzal magyarázható, hogy az 1. tétel jóval kisebb mértékben tölt be a skálába (0,421), mint a többi 14 db item (átlagosan 0,737). Amennyiben ezt az állítást eltávolítanánk a kérdőívből, az Intimitás faktorra vonatkozó Cronbach- α -érték is elérné a 0,95-ös kiválósági határt. Ennek az állításnak a kilógó, megkérdőjelezhető szerepe azonban nem a fordításból vagy a kulturális különbségekből származik, ugyanis az eredeti angol változatban is megfigyelhető ez a jelenség (Hendrick és Hendrick, 1989). Sternberg (1997) maga is megkérdőjelezte az állítás helyét a kérdőívben, és felvetette, hogy az Elköteleződés skálában megfelelőbben el lehetne helyezni a kérdéses tételt.

Az Intimitás faktor 1. tétele a következőképpen hangzik: *Aktívan támogatom _____ jóllétét.* Az egyik magyarázat az állítás gyenge szerepére vonatkozóan, hogy ebben kevésbé hangsúlyos az érzelmi töltet, míg a többi 14 item esetén nagyon erős (pl. *Kapcsolatom _____ -val tele van melegséggel.; Jelentős érzelmi támogatást nyújtok _____ -nak.; Úgy érzem, hogy tényleg megbízhatok _____ -ban.*). További magyarázat lehet, hogy az első item azért lóg ki ennyire az Intimitás skálából, mert a kitöltők nem értelmezik helyesen azt a szót, hogy *jóllét*: könnyen meglehet, hogy az anyagi jólétre gondolnak. Az állításban ráadásul együtt szerepel a *támogatás* szóval, ami félrevezető lehet, és a pénzügyi támogatásra enged következtetni.

Nemi különbséget nem találtunk a Sternberg által megfogalmazott szerelemkomponensek fontosságában. A nők és a férfiak hasonlóan értékelik az egyes tényezők hangsúlyosságát a szerelemi kapcsolataik dinamikájában. Ez az eredmény egybecseng többek között Engel és kollégái (2002) kutatási eredményeivel, valamint újabban Sorokowski és munkatársai (2021) eredményeivel. Magyarázata visszavezethető azokra az evolúciós pszichológiai alapokon nyugvó párvalasztási elméletekre, amelyek szerint a nők és a férfiak hasonló szempontok mentén keresnek partnert hosszú távra. Az elkötelezett romantikus kapcsolatokban ugyanazon pszichológiai tulajdonságok fontosak mindkét nem számára (pl. a megbízhatóság, őszinteség, barátságosság, érzelmi melegség), mert ezek a jellemzők segítenek fenntartani a párkapcsolatot az utódok felnövekedése során (pl. Conroy-Beam és mtsai, 2019; Buss és Schmitt, 1993, 2019; Walter és mtsai, 2020, 2021).

A magyar STLS a kérdőív nemzetközi változataival (Sorokowski és mtsai, 2021) megegyező mutatókkal rendelkezik. Kiemelhetjük azonban, hogy a magyarok pontszámai mindhárom szerelemdimenzióban a vizsgált 25 ország átlaga felett találhatók, és nagyon hasonlóak a portugálok, a szlovének és az ausztrálok pontszámaihoz (a részletekért ld. Sorokowski és mtsai, 2021 – 1. táblázat).

Validálás

Eredményeink szerint a szerelem 3 aspektusa erős összefüggést mutat a diádikus copinggal és a párkapcsolati elégedettséggel, azonban a szexuális motivációkkal gyenge a kapcsolata.

A három Sternberg-féle faktor közül az Intimitás mutatja a legerősebb korrelációt a diádikus megküzdéssel. Ez arra enged következtetni, hogy a kölcsönös bizalom és a sikeres közös megküzdés egymást elősegítő folyamatok. Mindkettő hozzájárul a közös identitás, a „we-ness” (Skerrett és Fergus, 2015) kialakulásához, megerősödéséhez és fenntartásához. Korábbi kutatásokból pedig tudjuk, hogy a közös páros megküzdés befolyásolja a pszichológiai és fizikai jóllétet, a párkapcsolati elégedettséget (Bodenmann, 1995), az étellel való elégedettséget (Martos és mtsai, 2012), illetve a „we-ness” érzését, a kölcsönös bizalmat, az intimitást és az összekapcsolódást (Bodenmann, 1995; Falconier és Kuhn, 2019).

A diádikus megküzdés skálái közül a partner felől tapasztalt diádikus megküzdési viselkedés valamelyest erősebb kapcsolatot mutat a Sternberg-féle faktorokkal, mint a saját diádikus megküzdés. Ennek lehetséges magyarázata, hogy a másik fél irányá-

ból észlelt támogatás és együttműködés megerősíti a személyt érzelmeiben, illetve ő maga nagyobb figyelmet fordít azok észlelésére. Korábbi kutatások igazolták, hogy a diádikus megküzdés partner részéről észlelt mértéke inkább jósolta be a párkapcsolati elégedettséget, mint a partner részéről tanúsított tényleges mérték (Hilpert és mtsai, 2016). Ez az értelmezés pedig egybecseng azon megközelítéssel is, mely szerint a diádikus megküzdést nem tekintjük altruista viselkedésnek, mivel a partner elégedettsége és jólléte befolyásolja az egyén elégedettségét és jóllétét, valamint a kapcsolat minőségét is (Bodenmann, 1995). Sikeres diádikus coping mellett a felek elkötelezettsége is magasabbnak bizonyult, illetve a Szenvedély faktorban is magasabb értékekkel járt együtt.

A párkapcsolati elégedettség szempontjából elmondható, hogy minél elégedettebb valaki, annál nagyobb mértékben éli meg párkapcsolatában a szerelem Sternberg által meghatározott három aspektusát. A párkapcsolati elégedettség esetében is az *Intimitás* skálával találtunk erősebb kapcsolatot a másik két faktorhoz viszonyítva. Az előzőkhöz hasonlóan, ebben az esetben is a kölcsönös bizalmat feltételezzük kulcsfontosságú magyarázó tényezőnek. Minél nagyobb biztonságban érzi magát valaki a romantikus kapcsolatában, annál magasabb szubjektív elégedettségről is fog beszámolni. Ehhez az értelmezéshez korábbi kutatások is adalékul szolgálnak, hiszen ahogy már említettük, a párkapcsolati elégedettség szoros összefüggést mutat a páros megküzdés minőségével, illetve a we-ness érzés, amelynek egyik alapeleme a bizalom, szintén jelentős szerepet játszik az egyén szubjektíven megítélt párkapcsolati elégedettségében (Bodenmann, 1995).

A szexuális motivációk vonatkozásában csupán 3 esetben találtunk elfogadható, de gyenge szignifikáns együtt járást a vizsgált változók között. A Szerelem Kérdőív *Szenvedély skálája* pozitívan korrelál a Szexuális Motiváció Kérdőív *Kapcsolati okok* főskálájával. A gyenge együtt járás magyarázata az lehet, hogy a Szenvedély skála nem csak a szexualitásra utaló állításokból áll, hanem a másikkal való egyesülés iránti vágyakozás teljes skáláját igyekszik feltérképezni. Bár a romantikus kapcsolatokban a szexuális élmények túlsúlyban vannak, nem szabad megelégedni a többi fontos tényezőről (pl. önbecsülés, önmegvalósítás, gondoskodás, hovatarozás) sem, amelyek hozzájárulnak a szenvedély átéléséhez (Sternberg, 1997). Feltételezhetően tehát azért a *Kapcsolati okok* főskáláján áll fenn az összefüggés, mert alskálái között találhatunk olyanokat (pl. Gondoskodás, Önkifejezés), amelyek kapcsolódnak a Sternberg-féle *Szenvedély* skála széles kontinuumán megjelenő tényezőkhöz (Meston és Buss, 2007).

A Szerelem Kérdőív *Elköteleződés* alskálája szintén a *Kapcsolati okok* főskálával mutat pozitív együtt járást. Ez azzal magyarázható, hogy a Szexuális Motiváció Kérdőív említett főskálájának egyik alskálája éppen az *Elköteleződés* címkét viseli (lásd Meskó és mtsai, 2016). A gyenge korrelációra itt is az ad magyarázatot, hogy Sternberg skálája átfogóbban térképezi fel a párkapcsolati elköteleződés dinamikáját (Sternberg, 1997), mint amennyire ez az aspektus a szexuális motivációban megjelenik (Meston és Buss, 2007). Továbbá a Szerelem Kérdőív *Elköteleződés* skálájának negatív együtt járása a Szexuális Motiváció Kérdőív *Személyes célok elérése* főskálával arra enged következtetni, hogy egy elkötelezett, romantikus kapcsolatban az egyéni érdekek háttérbe szorulhatnak a közös célok megvalósítása és a párkapcsolat fenntartása érdekében. A szexuális együttlétek során is inkább a közös élményeké, kikapcsolódásé a főszerep. Ebben az

esetben is felfedezhető a we-ness fontossága és meghatározó szerepe, amely a hosszú távú elköteleződésnek is szerves eleme (Skerrett és Ferguson, 2015).

Összefoglalva a Szexuális Motiváció Kérdőív és a Sternberg-féle Szerelem Kérdőív kapcsolatát, elmondhatjuk, hogy a két kérdőív teljesen más aspektusból közelíti meg a párkapcsolatokat, ezért alacsony közöttük az együtt járás. A szexuális motivációk kérdőíve a párkapcsolat mögöttes tartalmától függetlenül a szexuális kontaktus kiváltó okaival foglalkozik (Meston és Buss, 2007), míg a Sternberg-féle kérdőív a romantikus kapcsolatokra helyezi a fókuszot, és csak kismértékben foglalkozik a fizikai érintkezéssel (Sternberg, 1997). Egymást kiegészítő eszközökként ugyanakkor jól alkalmazhatók egy-egy szerelmi kapcsolat megértése során.

KÖVETKEZTETÉS

A Sternberg-féle Szerelem Kérdőív magyar nyelven is jól alkalmazható mérőeszköz. A hármas faktorstruktúra magyar mintára is megfelelően illeszkedik. Mivel nem találtunk nemi különbségeket a kérdőív skáláira vonatkozóan, így megerősítést nyertünk afelől, hogy Sternberg a hosszú távú, elkötelezett romantikus kapcsolatok működésének felmérését célozta meg jelen kérdőívének kialakításával. A mérőeszköz más kérdőívvel összefüggésben is logikusan értelmezhető eredményeket mutat. Az ezekkel való összefüggésben kiemelkedő fontosságú a kölcsönös bizalom, illetve a „we-ness” érzése mind a diadikus coping, mind a párkapcsolati elégedettség esetében. A szexuális motivációk kérdőívvel mutatott gyenge együtt járás pedig megerősíti, hogy a Sternberg-féle kérdőív a szerelem működését átfogóan közelíti meg, amely széles körű elméleti keretnek a szexuális érintkezések csupán egy vékony szeletét jelentik.

Tapasztalataink alapján a Sternberg-féle Szerelem Kérdőív magyar változata elsősorban a párkapcsolati működést mérő eszközökkel (pl. a páros megküzdés és a párkapcsolati elégedettség) van összefüggésben, illetve a szexuális motivációnak is inkább a kapcsolati okokra fókuszáló alskálájával. Elképzelhető, hogy a jelen szerelem kérdőív azzal a módszertani megoldással helyezi fókuszba a válaszadó párkapcsolati érzelmeit, hogy a kérdőív állításainak olvasásakor be kell helyettesíteni a szeretett személy nevét.

A szerelem dinamikáját azért fontos megismerni, mert a sikeres párkapcsolati működés a magasabb párkapcsolati elégedettségen keresztül fontos prediktora az egyén pszichés jóllétének és hatékony megküzdési stratégiájának. Továbbá a témának abban az értelemben van társadalmi-gazdasági hasznossága, hogy minden család kiindulópontja, alapja egy megfelelően működő párkapcsolat. A család pedig egy olyan egység, amely a társadalmi és gazdasági folyamatok nélkülözhetetlen eleme – hiszen a szocializáció elsődleges színtere, illetve elemi piaci szereplő fogyasztóként –, tehát fontos, hogy létrejöjjön és fennmaradjon. Jelen kutatás eredményeivel szeretnénk volna rámutatni a párkapcsolati folyamatok néhány kiemelt jellemzőjére, amelyek elősegítik a kapcsolat hosszú távú sikeres működését, biztosítva a lehetőséget egy újabb család kialakulásához. Továbbá a vizsgálatból származó ismeretek beépíthetők tanácsadási, terápiás munkába, illetve akár új párterápiás módszerek kialakításában is hasznosak lehetnek.

KORLÁTOK ÉS JÖVŐBELI IRÁNYVONALAK

A Sternberg-féle Trianguláris Szerelem Kérdőív 1. tételét szükséges lenne átfogalmazni. Azért tartjuk indokoltnak ennek az állításnak a megváltoztatását, mert egyrészt jelentősen kilóg az Intimitás skála többi iteme közül, másrészt az emberek nem biztos, hogy tisztában vannak a *jóllét* szó pontos jelentésével. Ha rossz értelmezést követve válaszolják meg az állítást (pl. az anyagi jólétre gondolnak), akkor nem azt méri az item, amit szeretnénk.

Jövőbeli célunk továbbá az, hogy létrehozzuk a kérdőív rövidített változatát. A jelen mintán végzett megerősítő faktorelemzés rámutatott arra, hogy jelentős különbségek fedezhetők fel a faktorokat alkotó állítások fontosságában. Ezen eredmények alapján újrafogalmaznánk az állításokat, és pontosítanánk az itemek tartalmán, majd új kutatás keretében tesztelnénk a lerövidített kérdőívet.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Az első szerző a Pécsi Tudományegyetem Kriszbacher Ildikó Ösztöndíja támogatásával készítette el a tanulmányt. Az utolsó szerző az OTKA K125437 számú pályázati támogatásával vett részt a kutatásban. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósult meg (EFOP-3.6.1.-16-2016-00004 – Átfogó fejlesztések a Pécsi Tudományegyetemen az intelligens szakosodás megvalósítása érdekében).

IRODALOM

- Al-Darmaki, F. R., Hassane, S. H., Ahammed, S., Abdullah, A. S., Yaaqeb, S. I., & Dodeen, H. (2016). Marital satisfaction in the United Arab Emirates: Development and validation of a culturally relevant scale. *Journal of Family Issues*, 37(12), 1703–1729. DOI: <https://doi.org/10.1177/0192513X14547418>
- Aron, A., & Tomlinson, J. M. (2019). Love as expansion of the self. In R. J. Sternberg, & K. Sternberg (Eds), *The new psychology of love* (pp. 1–24). New York: Cambridge University Press.
- Aron, A., & Westbay, L. (1996). Dimensions of the prototype of love. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70(3), 535. DOI: <https://doi.org/10.1037/0022-3514.70.3.535>
- Arriaga, X. B. (2001). The ups and downs of dating: Fluctuations in satisfaction in newly formed romantic relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 80(5), 754–765. DOI: <https://doi.org/10.1037/0022-3514.80.5.754>
- Avivi, Y. E., Laurenceau, J.-P., & Carver, C. S. (2009). Linking relationship quality to perceived mutuality of relationship goals and perceived goal progress. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 28(2), 137–164. DOI: <https://doi.org/10.1521/jscp.2009.28.2.137>
- Benjamini, Y., & Hochberg, Y. (1995). Controlling the false discovery rate: a practical and powerful approach to multiple testing. *Journal of the Royal statistical society: series B (Methodological)*, 57(1), 289–300. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.2517-6161.1995.tb02031.x>
- Bernard, J. (1982). *The future of marriage*. New Haven: Yale University Press.

- Bertoni, A., Barni, D., Bodenmann, G., Charvoz, L., Gagliardi, S., Iafrate, R., & Rosnati, R. (2007). Comunicazione dello stress, coping diadico e benessere della coppia: Uno studio cross-sectional e cross-nazionale. [Stress communication, dyadic coping, and couple well-being: A cross-sectional and cross-national study]. *Età Evolutiva*, 86, 58–66.
- Birnbaum, G. E., Reis, H. T., Mikulincer, M., Gillath, O., & Orpaz, A. (2006). When sex is more than just sex: Attachment orientations, sexual experience, and relationship quality. *Journal of Personality and Social Psychology*, 91(5), 929–943. DOI: <https://doi.org/10.1037/0022-3514.91.5.929>
- Bodenmann, G. (1995). A systemic-transactional conceptualization of stress and coping in couples. *Swiss Journal of Psychology*, 54(1), 34–49.
- Bodenmann, G. (1997). Dyadic coping – a systemic-transactional view of stress and coping among couples: Theory and empirical findings. *European Review of Applied Psychology*, 47(2), 137–140.
- Bodenmann, G. (2000). *Stress und Coping bei Paaren. (Stress and coping in couples)*. Göttingen: Hogrefe.
- Bodenmann, G. (2005). Dyadic Coping and Its Significance for Marital Functioning. In Revenson, T. A., Kayser, K., & Bodenmann, G. (Eds), *Decade of behavior: Couples coping with stress: Emerging perspectives on dyadic coping* (pp. 33–49). American Psychological Association. DOI: <https://doi.org/10.1037/11031-002>
- Bodenmann, G., & Cina, A. (2000). Stress und Coping als Prädiktoren für Scheidung: Eine prospektive Fünf-Jahres-Longitudinalstudie. (Stress and coping as predictors of divorce: A 5-year prospective longitudinal study). *Zeitschrift für Familienforschung*, 12(2), 5–20.
- Bodenmann, G., Pihet, S., & Kayser, K. (2006). The relationship between dyadic coping and marital quality: A 2-year longitudinal study. *Journal of Family Psychology*, 20(3), 485–493. DOI: <https://doi.org/10.1037/0893-3200.20.3.485>
- Browne, M. W., & Cudeck, R. (1992). Alternative ways of assessing model fit. *Sociological Methods & Research*, 21(2), 230–258. DOI: <https://doi.org/10.1177/0049124192021002005>
- Burgess, E. W., & Cottrell, L. S., Jr. (1939). *Predicting success or failure in marriage*. New York: Prentice-Hall.
- Buss, D., & Schmitt, D. (1993). Sexual strategies theory: an evolutionary perspective on human mating. *Psychological Review*, 100, 204–232. DOI: <https://doi.org/10.1037/0033-295X.100.2.204>
- Buss, D. M. (2006). *The evolution of love*. In R. J. Sternberg, & K. Weis (Eds), *The new psychology of love* (pp. 65–86). New Haven: Yale University Press.
- Buss, D. M., & Schmitt, D. P. (2019). Mate preferences and their behavioral manifestations. *Annual Review of Psychology*, 70, 77–110. DOI: <https://www.annualreviews.org/doi/10.1146/annurev-psych-010418-103408>
- Byers, E. S. (2005). Relationship satisfaction and sexual satisfaction: A longitudinal study of individuals in long-term relationships. *Journal of Sex Research*, 42(2), 113–118. DOI: <https://doi.org/10.1080/00224490509552264>
- Caspepp-Borges, V., & Pasquali, L. (2012). Sternberg's Triangular Love Scale national study of psychometric attributes. *Paidéia (Ribeirão Preto)*, 22(51), 21–31. DOI: <https://doi.org/10.1590/S0103-863X2012000100004>
- Chojnacki, J. T., & Walsh, W. B. (1990). Reliability and concurrent validity of the Sternberg Triangular Love Scale. *Psychological Reports*, 67(1), 219–224. DOI: <https://doi.org/10.2466/pr0.1990.67.1.219>
- Conroy-Beam, D., Roney, J. R., Lukaszewski, A. W., Buss, D. M., Asao, K., & Sorokowska, A., et al. (2019). Assortative mating and the evolution of desirability covariation. *Evolution and Human Behavior*, 40(5), 479–491. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.evolhumbehav.2019.06.003>

- Davis, D., Shaver, P. R., & Vernon, M. L. (2004). Attachment style and subjective motivations for sex. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *30*, 1076–1090. DOI: <https://doi.org/10.1177/0146167204264794>
- Denney, N. W., Field, J. K., & Quadagno, D. (1984). Sex differences in sexual needs and desires. *Archives of Sexual Behavior*, *13*(3), 233–245. DOI: <https://doi.org/10.1007/BF01541650>
- Diener, E., & Lucas, R. E. (2000). Explaining differences in societal levels of happiness: Relative standards, need fulfillment, culture and evaluation theory. *Journal of Happiness Studies*, *1*(1), 41–78. DOI: <https://doi.org/10.1023/A:1010076127199>
- Dillon, L. M., & Beechler, M. P. (2010). Marital satisfaction and the impact of children in collectivist cultures: A meta-analysis. *Journal of Evolutionary Psychology*, *8*(1), 7–22. <https://doi.org/10.1556/jep.8.2010.1.3>
- Dobrowolska, M., Groyecka-Bernard, A., Sorokowski, P., Randall, A. K., Hilpert, P., Ahmadi, K., et al. (2020). Global perspective on marital satisfaction. *Sustainability*, *12*(21), 8817. DOI: <https://doi.org/10.3390/su12218817>
- Edwards, J. N., & Booth, A. (1994). Sexuality, marriage, and well-being: The middle years. In A. S. Rossi (Ed), *Sexuality Across the Life Course* (pp. 233–259.). Chicago: University of Chicago Press.
- Engel, G., Olson, K. R., & Patrick, C. (2002). The personality of love: Fundamental motives and traits related to components of love. *Personality and Individual Differences*, *32*(5), 839–853. DOI: [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(01\)00090-3](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(01)00090-3)
- Falconier, M. K., Randall, A. K., & Bodenmann, G. (Eds). (2016). *Couples coping with stress: A crosscultural perspective*. Routledge: Taylor & Francis Group.
- Falconier, M. K., & Kuhn, R. (2019). Dyadic Coping in Couples: A Conceptual Integration and a Review of the Empirical Literature. In Bodenmann, G., Falconier, M. K., & Randall, A. K. (Eds), *Dyadic Coping: A Collection of Recent Studies*. Lausanne: Frontiers Media. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.00571>
- Fallis, E. E., Rehman, U. S., Woody, E. Z., & Purdon, C. (2016). The longitudinal association of relationship satisfaction and sexual satisfaction in long-term relationships. *Journal of Family Psychology*, *30*(7), 822–831. DOI: <https://doi.org/10.1037/fam0000205>
- Ferguson, C. J. (2009). An effect size primer: A guide for clinicians and researchers. *Professional Psychology: Research and Practice*, *40*(5), 532–538. DOI: <https://doi.org/10.1037/a0015808>
- Feybesse, C., & Hatfield, C. (2019). Passionate love. In R. J. Sternberg, & K. Sternberg (Eds), *The new psychology of love* (pp. 183–207). New York: Cambridge University Press.
- Fowers, B. J. (1991). His and her marriage: A multivariate study of gender and marital satisfaction. *Sex Roles*, *24*(3–4), 209–221. DOI: <https://doi.org/10.1007/BF00288892>
- Glenn, N. D. (1990). Quantitative research on marital quality in the 1980s: A critical review. *Journal of Marriage and the Family*, *52*(4), 818–831. DOI: <https://doi.org/10.2307/351263>
- Glenn, N. D., & McLanahan, S. (1982). Children and marital happiness: A further specification of the relationship. *Journal of Marriage and the Family*, *44*(1), 63–72. DOI: <https://doi.org/10.2307/351263>
- Gouvernet, B., Combaluzier, S., Sebbe, F., & Rezrazi, A. (2017). Plurality and prevalence of sexual motivations in a sample of young francophone adults. *European Review of Applied Psychology*, *67*(5), 231–245. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.erap.2017.08.002>
- Grote, N. K., & Clark, M. S. (2001). Perceiving unfairness in the family: Cause or consequence of marital distress? *Journal of Personality and Social Psychology*, *80*(2), 281–293. DOI: <https://doi.org/10.1037/0022-3514.80.2.281>
- Hassebrauck, M., & Fehr, B. (2002). Dimensions of relationship quality. *Personal Relationships*, *9*(3), 253–270. DOI: <https://doi.org/10.1111/1475-6811.00017>

- Hatfield, E., & Rapson, R. L. (2006). Love and passion. In I. Goldstein, C. M. Meston, S. R. Davis, & A. M. Traish (Eds), *Women's sexual function and dysfunction: Study, diagnosis, and treatment* (pp. 93–97). London: Taylor & Francis.
- Hatfield, E., Luckhurst, C., & Rapson, R. L. (2010). Sexual motives: Cultural, evolutionary, and social psychological perspectives. *Sexuality & Culture*, 14(3), 173–190. DOI: <https://doi.org/10.1007/s12119-010-9072-z>
- Hendrick, C., & Hendrick, S. S. (1989). Research on Love: Does It Measure Up? *Journal of Personality and Social Psychology*, 56(5), 784–794. DOI: <https://doi.org/10.1037/0022-3514.56.5.784>
- Hendrick, S. S., Dicke, A., & Hendrick, C. (1998). The Relationship Assessment Scale. *Journal of Social and Personal Relationships*, 15(1), 137–142. DOI: <https://doi.org/10.1177/0265407598151009>
- Hertzog, S. M. (2011). *Is marriage good for your health? The influential role of marital quality and life events on individual-level health and well-being*. Doctoral dissertation. Available from ProQuest Dissertations and Theses database. UMI No. 3429830.
- Hilpert, P., Randall, A. K., Sorokowski, P., Atkins, D. C., Sorokowska, A., Ahmadi, K., et al. (2016). The associations of dyadic coping and relationship satisfaction vary between and within nations: a 35-nation study. *Frontiers in Psychology*, 7, 1106. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2016.01106>
- Hu, L. T., & Bentler, P. M. (1998). Fit indices in covariance structure modeling: Sensitivity to underparameterized model misspecification. *Psychological Methods*, 3(4), 424–453. DOI: <https://doi.org/10.1037/1082-989X.3.4.424>
- Impett, E. A., Peplau, L. A., & Gable, S. L. (2005). Approach and avoidance sexual motives: Implications for personal and interpersonal well-being. *Personal Relationships*, 12(4), 465–482. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2005.00126.x>
- Kaufman, G. (2000). Do gender role attitudes matter? Family formation and dissolution among traditional and egalitarian men and women. *Journal of Family Issues*, 21(1), 128–144. DOI: <https://doi.org/10.1177/019251300021001006>
- Kennair, L. E. O., Grøntvedt, T. V., Mehmetoglu, M., Perilloux, C., & Buss, D. M. (2015). Sex and mating strategy impact the 13 basic reasons for having sex. *Evolutionary Psychological Science*, 1(4), 207–219. DOI: <https://doi.org/10.1007/s40806-015-0024-6>
- Klusmann, D. (2002). Sexual motivation and the duration of partnership. *Archives of Sexual Behavior*, 31(3), 275–287. DOI: <https://doi.org/10.1023/A:1015205020769>
- Leigh, B. C. (1989). Reasons for having and avoiding sex: Gender, sexual orientation, and relationship to sexual behavior. *Journal of Sex Research*, 26(2), 199–209. DOI: <https://doi.org/10.1080/00224498909551506>
- Lemieux, R., & Hale, J. L. (1999). Intimacy, passion, and commitment in young romantic relationships: Successfully measuring the triangular theory of love. *Psychological Reports*, 85(2), 497–503. DOI: <https://doi.org/10.2466/pr0.1999.85.2.497>
- Lemieux, R., & Hale, J. L. (2000). Intimacy, passion, and commitment among married individuals: Further testing of the triangular theory of love. *Psychological Reports*, 87(3), 941–948. DOI: <https://doi.org/10.2466/pr0.2000.87.3.941>
- Li, C. H. (2016). The performance of ML, DWLS, and ULS estimation with robust corrections in structural equation models with ordinal variables. *Psychological Methods*, 21(3), 369–387. DOI: <https://doi.org/10.1037/met0000093>
- Martos, T., Sallay, V., Nistor, M., & Józsa, P. (2012). Párkapcsolati megküzdés és jóllét – a Páros Megküzdés Kérdőív magyar változata. *Psychiatria Hungarica*, 27(6), 446–458.

- Martos, T., Sallay, V., Szabó, T., Lakatos, Cs., & Tóth-Vajna, R. (2014). A Kapcsolati Elégedettség Skála magyar változatának (RAS-H) pszichometriai jellemzői. *Mentálhigiéné és Pszichoszomatika*, 15(3), 245–258. DOI: <https://doi.org/10.1556/Mental.15.2014.3.6>
- Mattson, R. E., Rogge, R. D., Johnson, M. D., Davidson, E. K. B., & Fincham, F. D. (2013). The positive and negative semantic dimensions of relationship satisfaction. *Personal Relationships*, 20(2), 328–355. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2012.01412.x>
- McNulty, J. K., Wenner, C. A., & Fisher, T. D. (2016). Longitudinal associations among relationship satisfaction, sexual satisfaction, and frequency of sex in early marriage. *Archives of Sexual Behavior*, 45(1), 85–97. DOI: 10.1007/s10508-014-0444-6
- Merz, C. A., Meuwly, N., Randall, A. K., & Bodenmann, G. (2014). Engaging in dyadic coping: Buffering the impact of everyday stress on prospective relationship satisfaction. *Family Science*, 5(1), 30–37. DOI: <https://doi.org/10.1080/19424620.2014.927385>
- Meskó, N., Szatmári, D., & Láng, A. (2016). Miért szexelnek az emberek? – Újratöltve. A szexuális motiváció kérdőív magyar adaptációjának rövid változata (YSEX?-HSF). *Magyar Pszichológiai Szemle*, 71(4), 629–675. DOI: <https://doi.org/10.1556/0016.2016.71.4.3>
- Meskó, N. (2013). *Szex és lélek. A párkapcsolatok pszichológiája*. Pécs: Pro Pannónia.
- Meston, C. M., & Buss, D. M. (2007). Why humans have sex. *Archives of Sexual Behavior*, 36(4), 477–507. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10508-007-9175-2>
- Meston, C. M., Hamilton, L. D., & Harte, C. B. (2009). Sexual motivation in women as a function of age. *The Journal of Sexual Medicine*, 6(12), 3305–3319. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1743-6109.2009.01489.x>
- Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2019). A behavioral systems approach to romantic love relationships: Attachment, caregiving, and sex. In R. J. Sternberg, & K. Sternberg (Eds), *The new psychology of love* (pp. 259–279). New York: Cambridge University Press.
- Myers, D. G. (1992). *The pursuit of happiness: Who is happy and why*. New York: William Morrow.
- Nelson, S. K., Kushlev, K., English, T., Dunn, E. W., & Lyubomirsky, S. (2012). In defense of parenthood: Children are associated with more joy than misery. *Psychological Science*, 24(1), 3–10. DOI: <https://doi.org/10.1177/0956797612447798>
- Neto, F. & Pinto, M. C. (2015). Satisfaction with love life across the adult life span. *Applied Research in Quality of Life*, 10, 289–304. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11482-014-9314-6>
- Ng, K. M., Loy, J. T. C., MohdZain, Z., & Cheong, W. (2013). Gender, race, adult attachment, and marital satisfaction among Malaysians. *The Family Journal*, 21(2), 198–207. DOI: <https://doi.org/10.1177/1066480712468268>
- Norton, R. (1983). Measuring Marital Quality: A Critical Look at the Dependent Variable. *Journal of Marriage and the Family*, 45(1), 141–151. DOI: <https://doi.org/10.2307/351302>
- Peck, M. S. (2003). *The road less traveled (timeless edition): A new psychology of love, traditional values, and spiritual growth*. New York: Touchstone.
- Rehman, U. S., Janssen, E., Newhouse, S., Heiman, J., Holtzworth-Munroe, A., Fallis, E., & Rafali, E. (2011). Marital satisfaction and communication behaviors during sexual and nonsexual conflict discussions in newlywed couples: A pilot study. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 37(2), 94–103. DOI: <https://doi.org/10.1080/0092623X.2011.547352>
- Rostami, A., Ghazinour, M., Nygren, L., & Richter, J. (2014). Marital satisfaction with a special focus on gender differences in medical staff in Tehran, Iran. *Journal of Family Issues*, 35(14), 1940–1958. DOI: <https://doi.org/10.1177/0192513X13483292>
- Ruvolo, A. P. (1998). Marital well-being and general happiness of newlywed couples: Relationships across time. *Journal of Social and Personal Relationships*, 15(4), 470–489. DOI: <https://doi.org/10.1177/0265407598154002>
- Schmaling, K. B., & Sher, T. G. (Eds). (2000). *The psychology of couples and illness: Theory, research, & practice*. American Psychological Association.

- Schumm, W. R., Paff-Bergen, L. A., Hatch, R. C., Obiorah, F. C., Copeland, J. M., Meens, L. D., & Bugaighis, M. A. (1986). Concurrent and discriminant validity of the Kansas Marital Satisfaction Scale. *Journal of Marriage and the Family*, 48(2), 381–387. DOI: <https://doi.org/10.2307/352405>
- Schrest, L., Fay, T. L., & Zaidi, S. H. (1972). Problems of translation in cross-cultural research. *Journal of Cross-cultural Psychology*, 3(1), 41–56. DOI: <https://doi.org/10.1177/002202217200300103>
- Skerrett, K., & Fergus, K. (2015). Resilient Couple Coping Revisited: Building Relationship Muscle. In Skerrett, K., & Fergus, K. (Eds), *Couple Resilience. Emerging Perspectives* (pp. 199–210). Dordrecht: Springer Science+Business Media. DOI: <https://doi.org/10.1007/978-94-017-9909-6>
- Sorokowski, P., Sorokowska, A., Karwowski, M., Groyecka, A., Aavik, T., Akello, G., et al. (2021). Universality of the triangular theory of love: Adaptation and psychometric properties of the Triangular Love Scale in 25 countries. *The Journal of Sex Research*, 58(1), 106–115. DOI: <https://doi.org/10.1080/00224499.2020.1787318>
- Sprecher, S., & Cate, R. M. (2004). Sexual Satisfaction and Sexual Expression as Predictors of Relationship Satisfaction and Stability. In J. H. Harvey, A. Wenzel, & S. Sprecher (Eds), *The handbook of sexuality in close relationships* (pp. 235–256). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Sternberg, R. J. (1986). A triangular theory of love. *Psychological Review*, 93(2), 119–135. DOI: <https://doi.org/10.1037/0033-295X.93.2.119>
- Sternberg, R. J. (1988). Triangulating love. In R. J. Sternberg, & M. L. Barnes (Eds), *The psychology of love* (pp. 119–138). New Haven: Yale University Press.
- Sternberg, R. J. (1997). Construct validation of a triangular love scale. *European Journal of Social Psychology*, 27(3), 313–335. DOI: [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1099-0992\(199705\)27:3<313::AID-EJSP824>3.0.CO;2-4](https://doi.org/10.1002/(SICI)1099-0992(199705)27:3<313::AID-EJSP824>3.0.CO;2-4)
- Sternberg, R. J., & Grajek, S. (1984). The nature of love. *Journal of Personality and Social Psychology*, 47(2), 312–329. DOI: <https://doi.org/10.1037/0022-3514.47.2.312>
- Sternberg, R. J., & Weis, K. (Eds) (2006). *The new psychology of love*. New Haven: Yale University Press.
- Stevens, D., Kiger, G., & Riley, P. J. (2001). Working hard and hardly working: Domestic labor and marital satisfaction among dual-earner couples. *Journal of Marriage and Family*, 63(2), 514–526. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2001.00514.x>
- Taniguchi, H., & Kaufman, G. (2014). Gender role attitudes, troubles talk, and marital satisfaction in Japan. *Journal of Social and Personal Relationships*, 31(7), 975–994. DOI: <https://doi.org/10.1177/0265407513516559>
- Terman, L. M. (1938). Psychological Factors in Marital Happiness. (New York: McGraw-Hill Book Company, 1938.). *American Journal of Psychiatry*, 95(5), 1253. DOI: <https://doi.org/10.1176/ajp.95.5.1253>
- Tesser, A., & Beach, S. R. H. (1998). Life events, relationship quality, and depression: An investigation of judgment discontinuity in vivo. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(1), 36–52. DOI: <https://doi.org/10.1037/0022-3514.74.1.36>
- Trost, J. E. (1986). What holds marriages together? *Acta Sociologica*, 29(4), 303–310. DOI: <https://doi.org/10.1177/000169938602900402>
- Twenge, J. M., Campbell, W. K., & Foster, C. A. (2003). Parenthood and marital satisfaction: A metaanalytic review. *Journal of Marriage and the Family*, 65(3), 574–583. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2003.00574.x>

- Walter, K. V., Conroy-Beam, D., Buss, D. M., Asao, K., Sorokowska, A., Sorokowski, P., et al. (2020). Sex differences in mate preferences across 45 countries: a large-scale replication. *Psychological Science*, 31, 408–423. <https://doi.org/10.1177/0956797620904154>
- Walter, K. V., Conroy-Beam, D., Buss, D. M., Asao, K., Sorokowska, A., Sorokowski, P., et al. (2021). Sex differences in human mate preferences vary across sex ratios. *Proceedings of the Royal Society B*, 288(1955), 20211115. DOI: <https://doi.org/10.1098/rspb.2021.1115>
- Whalen, R. E. (1966). Sexual motivation. *Psychological Review*, 73(2), 151–163. DOI: <https://doi.org/10.1037/h0023026>
- White, L. K., Booth, A., & Edwards, J. N. (1986). Children and marital happiness: Why the negative correlation? *Journal of Family Issues*, 7(2), 131–147. DOI: <https://doi.org/10.1177/019251386007002002>
- Whiteman, S. D., McHale, S. M., & Crouter, A. C. (2007). Longitudinal changes in marital relationships: The role of offspring's pubertal development. *Journal of Marriage and Family*, 69(4), 1005–1020. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2007.00427.x>
- Widmer, K., Cina, A., Charvoz, L., Shantinath, S., & Bodenmann, G. (2005). A Model Dyadic Coping Intervention. In Revenson, T. A., Kayser, K., & Bodenmann, G. (Eds), *Decade of behavior. Couples coping with stress: Emerging perspectives on dyadic coping* (pp. 159–174). American Psychological Association.

HUNGARIAN VERSION OF STERNBERG'S TRIANGULAR LOVE SCALE (STLS-H)

ŐRY, FANNI – HAPP, ZSUZSA – ZSIDÓ, ANDRÁS NORBERT – MESKÓ, NORBERT

Theoretical background: Sternberg's Triangular Love Scale (STLS) is one of the questionnaires developed to study the phenomenon of romantic love. The rationale of Sternberg's triangular love theory that romantic love is a complex emotion that can be described as a peculiar combination of its three components (intimacy, passion, commitment). STLS has already been translated into more than 25 languages and has become the starting point for hundreds of studies.

Aim of current study: The aim of our research was to prepare, psychometrically check and validate the Hungarian version of STLS.

Method: In the research, we used two samples and conducted a survey with online questionnaire packages. Sample 1 Factor analysis: we worked with the data of 1305 subjects (739 women and 566 men; mean age = 30.01 years; SD = 10.92; 18-72 years). Sample 2 Validation: Our questionnaire-package completed by 465 individuals (319 women and 146 men, mean age 30.4 years; SD = 10.9 years, 18-72 years): Sternberg's Triangular Love Scale (STLS), Hungarian version of Relationship Satisfaction Scale (RAS-H), Hungarian version of Dyadic Coping Inventory (DCI-H), sexual motivation questionnaire (YSEX?-HSF). Results: The factor analysis showed that the items of the love questionnaire translated into Hungarian fit into the same triple structure as in the American version. All three scales of the love questionnaire show a positive medium strength correlation with the overall scales of the Dyadic Coping Inventory as well as the Relationship Satisfaction Scale. However, all three scales of STLS show only a low or incomprehensibly low correlation with sexual motivation.

Conclusions: The Hungarian version of the Sternberg's Triangular Love Scale (STLS-H) is a valid tool with the same factor structure as the original, with high internal reliability indicators, which may be suitable for measuring love in Hungarian research.

Keywords: *Sternberg's Love Scale, Hungarian version, validation*

1. MELLÉKLET

A STERNBERG-FÉLE SZERELEM KÉRDŐÍV MAGYAR VÁLTOZATA (STLS-H)

Ebben a kutatásban a párkapcsolatokban zajló folyamatokra vagyunk kíváncsiak. Olvassa el a következő állításokat, és a vonalra gondolja egy olyan személy nevét, akit nagyon szeret, vagy nagyon fontos Önnek. Minden egyes állítás esetében jelölje, hogy mennyire ért egyet az állítással úgy, hogy megjelöli a megfelelő számot 1 (egyáltalán nem értek egyet) és 9 (teljes mértékben egyetértek) között.

1. Aktívan támogatom ____ jóllétét.
2. Kapcsolatom ____ -val tele van melegséggel.
3. Számíthatok ____ -ra, amikor szükségem van valakire.
4. ____ számíthat rám, amikor szüksége van valakire.
5. Hajlandó vagyok megosztani élményeimet és tulajdonomat ____ -val.
6. Jelentős érzelmi támogatást kapok ____ -tól.
7. Jelentős érzelmi támogatást nyújtok ____ -nak.
8. Jól kommunikálok ____ -val.
9. Nagyra értékelem ____ -t az életemben.
10. Közel érzem magam ____ -hoz.
11. Kellemes a kapcsolatom ____ -val.
12. Úgy érzem, hogy tényleg megértem ____ -t.
13. Úgy érzem, hogy ____ tényleg megért engem.
14. Úgy érzem, hogy tényleg megbízhatok ____ -ban.
15. Nagyon személyes dolgokat is megosztok magamról ____ -val.
16. Ha ____ -t látom, izgalomba jövök.
17. Gyakran kapom magam azon, hogy ____ -ra gondolok napközben.
18. Kapcsolatom ____ -val nagyon romantikus.
19. ____ -t nagyon vonzónak találok.
20. Rajongok ____ -ért.
21. Nem tudom elképzelni, hogy más is olyan boldoggá tehet, mint ____.
22. Szívesebben vagyok ____ -val, mint bárki mással.
23. Számomra nincs fontosabb, mint a kapcsolatom ____ -val.
24. Nagyon szeretem, ha fizikai kapcsolatba kerülök ____ -val.
25. Van valami szinte varázslatos a ____ -val való kapcsolatomban.
26. Imádom ____ -t.
27. Nem tudom elképzelni az életet ____ nélkül.
28. A kapcsolatom ____ -val szenvedélyes.
29. Ha romantikus filmet nézek vagy romantikus könyvet olvasok, gyakran gondolok ____ -ra.
30. Fantáziálok ____ -ról.
31. Tudom, hogy ____ fontos a számomra.
32. Elkötelezett vagyok az iránt, hogy fenntartsam a kapcsolatot ____ -val.

33. ____ felé való elkötelezettségem miatt nem engedném, hogy mások közénk álljanak.
34. Bízom abban, hogy ____ -val való kapcsolatom stabil.
35. Nem engedném, hogy bármi is beleszóljon ____ iránti elkötelezettségembe.
36. Arra számítok, hogy a szerelmem ____ iránt tartani fog életem hátralévő részében.
37. Mindig is erős felelősséget fogok érezni ____ iránt.
38. ____ iránti elköteleződésemet szilárdnak látom.
39. Nem tudom elképzelni, hogy véget vessek a kapcsolatomnak ____ -val.
40. Biztos vagyok a(z) ____ iránti szerelmemben.
41. ____ -val való kapcsolatomat állandónak látom.
42. Jó döntésként tekintek a(z) ____ -val való kapcsolatomra.
43. Felelősséget érzek ____ iránt.
44. Azt tervezem, hogy folytatom a kapcsolatot ____ -val.
45. Még ha nehéz is ____ -t kezelni, elkötelezett maradok a kapcsolatunk iránt.

Kiértékelési útmutató:

Intimitás: 1–15, Szenvedély: 16–30, Elköteleződés: 31–45

2. MELLÉKLET

AZ STLS-H HÁROM FAKTORÁNAK TÖLTÉSE

Faktortöltések

Faktor	Item	Std. Estimate	Std. Error	z-érték	p	95%-os megbízhatósági intervallum	
						Alsó határ	Felső határ
Intimitás	1	0,411	0,014	50,712	< ,001	0,665	0,719
	2	0,785	0,018	72,862	< ,001	1,260	1,330
	3	0,788	0,018	59,330	< ,001	1,007	1,076
	4	0,629	0,012	53,845	< ,001	0,633	0,681
	5	0,626	0,014	55,866	< ,001	0,750	0,804
	6	0,842	0,019	67,678	< ,001	1,281	1,357
	7	0,722	0,015	64,333	< ,001	0,906	0,963
	8	0,728	0,017	60,159	< ,001	0,973	1,038
	9	0,787	0,016	65,576	< ,001	1,038	1,102
	10	0,847	0,018	67,341	< ,001	1,204	1,276
	11	0,865	0,018	66,558	< ,001	1,132	1,200
	12	0,759	0,016	66,433	< ,001	1,048	1,112
	13	0,807	0,019	72,093	< ,001	1,320	1,394
	14	0,724	0,017	60,507	< ,001	0,996	1,063
	15	0,618	0,018	57,666	< ,001	0,981	1,050

Szenvedély	16	0,839	0,018	70,096	< ,001	1,232	1,303	
	17	0,789	0,018	68,195	< ,001	1,175	1,245	
	18	0,786	0,019	80,173	< ,001	1,478	1,552	
	19	0,793	0,016	67,490	< ,001	1,043	1,106	
	20	0,821	0,020	79,507	< ,001	1,529	1,606	
	21	0,736	0,022	84,344	< ,001	1,800	1,886	
	22	0,739	0,019	78,175	< ,001	1,447	1,522	
	23	0,643	0,020	78,112	< ,001	1,495	1,572	
	24	0,767	0,017	62,507	< ,001	1,008	1,074	
	25	0,826	0,020	80,570	< ,001	1,536	1,613	
	26	0,741	0,021	79,391	< ,001	1,604	1,685	
	27	0,615	0,022	77,752	< ,001	1,654	1,740	
	28	0,778	0,020	75,351	< ,001	1,451	1,529	
	29	0,660	0,021	74,945	< ,001	1,517	1,599	
	30	0,752	0,020	68,332	< ,001	1,304	1,381	
	Elköteleződés	31	0,805	0,018	64,435	< ,001	1,098	1,167
		32	0,865	0,019	66,882	< ,001	1,204	1,277
		33	0,808	0,021	66,212	< ,001	1,328	1,409
		34	0,791	0,019	69,176	< ,001	1,258	1,331
		35	0,818	0,019	71,751	< ,001	1,353	1,429
		36	0,835	0,023	78,566	< ,001	1,761	1,852
		37	0,781	0,017	63,581	< ,001	1,073	1,141
		38	0,901	0,021	72,163	< ,001	1,479	1,562
		39	0,851	0,022	76,672	< ,001	1,674	1,762
		40	0,868	0,022	76,917	< ,001	1,683	1,771
		41	0,872	0,022	74,145	< ,001	1,560	1,645
		42	0,791	0,019	70,781	< ,001	1,317	1,392
		43	0,716	0,015	59,363	< ,001	0,844	0,902
		44	0,858	0,019	64,622	< ,001	1,190	1,265
		45	0,813	0,019	65,637	< ,001	1,225	1,300

A cikk a Creative Commons Attribution 4.0 International License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>) feltételei szerint publikált Open Access közlemény, melynek szellemében a cikk bármilyen médiumban szabadon felhasználható, megosztható és újraközölhető, feltéve, hogy az eredeti szerző és a közlés helye, illetve a CC License linkje és az esetlegesen végrehajtott módosítások feltüntetésre kerülnek. (SID_1)